

*L'avenc
de
Collet Roig
(Mas d'Ascla)
Les Astalae*

L'AVENC DE COLLET ROIG

RAFA RONCHERA LORES

LA HISTÒRIA

A la primavera de 1969, quatre espeleòlegs de l'ERE de la UEC (Unió d'Excursionistes de Catalunya), amb l'ajuda d'un guàrdia de camp i de l'amo del Mas d'Ascla, localitzaren una cavitat a la partida de les Astalae, més concretament al lloc anomenat Collet Roig.

Tot seguit, començaren les exploracions amb les tècniques espeleològiques del moment: «l'electró» (escaleta enrotllable d'estreps de duralumini i cables d'acer de 6 mm). Una corda de seguretat s'anava assogallant des de la boca d'entrada a l'avenc, acompanyant la davallada o remuntada de l'espeleòleg. Clavilles i mosquetons d'acer s'aprofitaven per a fer els ancoratges on es nugava tot el sistema.

Quan van eixir, l'expressió de la cara dels espeleòlegs era una barreja de cansament i felicitat: havien trobat la cavitat més fonda de tot el Baix Maestrat, amb una cota de -106 mts. Després de replegar-ho tot, unes fotos immortalitzaren aquesta jornada històrica de l'espeleologia «gaspàtxera».

Després una vegada acabades les tasques a Collet Roig, algú va tancar el xicotet forat d'entrada amb una llosa de pedra, encaixada a la perfecció, per tal que cap persona o animal prenguera mal.

Gairebé vint anys després, la gent del Club Muntanyenc Serra d'Irta obtingué la informació dels companys catalans de la mà de J. M. Minyarro. Començaren les infructuoses tasques de recerca que acabaren l'any 2005 amb el redescobrimient de la cavitat. Cal dir que tot el mèrit de la seua localització és del nostre benvolgut company Joan Ramos, del Centre Excursionista de Castelló (CEC). La seua constància i ànim van tornar a encendre la flama que havien apagat vint-i-cinc anys de prospeccions sense resultat positiu.

En Joan va prendre mà de les noves tecnologies. El GPS, aparells de conductivitat elèctrica, teodolits, internet... foren les ferramentes emprades per aquesta finalitat. Sense deixar de banda les tradicionals: prospeccions, neteja de les restes de pins cremats... Però la clau de l'èxit foren les fotografies que es feren de record els catalans l'any 69. Amb la informació que aquestes imatges ens donaren del paisatge de

En Joan Ramos (esquerra) fent ús de la moderna tecnologia actual per localitzar la boca de l'avenc durant la primavera de 2005.

Tasques de desobstrucció i neteja de l'entrada de la cavitat. Arrels i terra, juntament amb una llosa —que feia de tap— segellaven perfectament la boca d'entrada dificultant molt la seua localització.

fons, poguérem triangular una reduïda parcel·la de terreny en mig de la mar de vegetació que omple, en l'actualitat, aquest racó de les Astalae, i deixàrem de buscar una agulla al mig d'un paller.

LES EXPLORACIONS

Una forta càrrega emocional ens envoltava quan la llosa-tap va ser apartada de l'estret forat d'entrada a l'avenc (60 cm x 40 cm). Un raig de llum tornava a endinsar-se per la cavitat després de 36 anys de «clausura», deixant-nos veure el penós estat d'aquesta part de la cavitat, desenvolupada dins d'una bossa d'argiles margoses que afavoriren els enderroc al més mínim contacte. És per això que, abans d'anar cap avall, vam haver de sanejar (tombar tot el que estava solt), i després instal·lar les cordes. La pèssima qualitat dels panys és el principal inconvenient del primer tram. Després la cavitat s'eixampla de colp, aprofitant-se del pla de falla que s'ha obert en aquest lloc. Ací els panys ja són més resistents i compactes, òptims per als nostres ancoratges (tacs d'acer inoxidable). Malgrat tot, el perill de nous desprendiments ens fa posar els ancoratges als llocs més arrecerats de la vertical. En posteriors activitats es va instal·lar, per més seguretat, el pou paral·lel. A 58 metres de fondària (cota -58) es troba la base del pou de 2,10 m x 1,10 m.

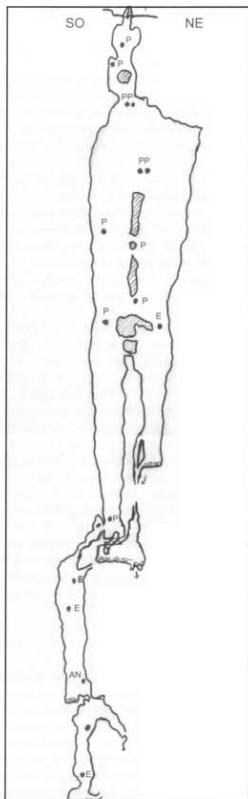
Ací apareixen dos possibilitats de progressió: una en forma de «finestra», i l'altra és un «badoc» al pany i a ras de terra. Aquest «badoc» es trobava parcialment obstruït pels enderroc, i ens permet l'accés a una petita saleta de 0,90 m x 2,10 m. Està fortament concrecionada amb cristallitzacions, pel que l'anomenem «Saleta Bonica», també és utilitzada com a

AVENC DEL COLLET ROIG

Partida Astalae (Mas d'Ascla)

Alcalà de Xivert (Castelló)

08-07-2006 CMSI

La basseta, que hi ha a la vora de la pista forestal, és la referència d'on deixar el vehicle. D'ací endavant hem d'anar a peu per la drecera. Són uns 200 metres de vegetació molt espessa.

refugi davant possibles desprendiments si estem a la base del pou i hi ha algun company progressant pel pou (cota -63).

La continuació fins als punts més fondos de la cavitat es fa per la «finestra». Ací l'avenc s'estreix fins als 35 cm d'amplària fent molt penosa la progressió. Els panys tornen a ser mols, de calcària descomposta, afavorint la caiguda d'enderrocs. Les tasques d'instal·lació tornen a fer-se dificultoses, obligant-nos a pegar mà de les «cintes exprés» nugades als forats dels panys. Aquest tram sinuós i en forma de quatre caragolat, ens permet guanyar la capçalera del segon pou cinc metres més avall (cota -63).

El segon pou té una amplària que no arriba en cap punt als tres metres, i ens permet baixar gairebé 15 metres amb dos ancoratges, per fugir dels fregaments de la corda amb la roca. S'ha d'anar espai amb els panys, les vetes d'argila els fan inestables, provocant els clàssics desprendiments d'efecte retardat.

El primer lloc on fem peu (cota -78 m), és en un replà que obstrueix gairebé tota la secció del pou (1,40 m x 0,90 m). La continuació es troba en terra, petita i humida (35 cm x 50 cm), per llevar-li el fregament a la corda, hi ha una cinta nugada a un pont de roca un metre per damunt de l'estretor per on ens enflem. A continuació fem peu, i apareixen dos possibles continuacions. La més evident la instal·lem amb una cinta al començament de la vertical, i quatre metres més avall, hem de posar-ne una altra per fugir d'una esmolada aresta rocosa que cal esquivar. L'últim element emparat per fer la instal·lació de l'avenc és un «spit» (tac autoproforant d'acer) a quatre metres de la fi del pou. La base del pou es plena d'enderrocs (pedres de tota mida barrejades amb fang), que al colmar-lo impossibiliten la progressió (cota -106).

LA GÈNESI

La cavitat es desenvolupa aprofitant una diàclasi d'orientació NO-SE, en conseqüència és d'origen tectònic. Els processos químics de dissolució, arrossegament i sedimentació, propis de les roques carbonatades, són presents a la cavitat, donant-li als panys un cert grau de compactació en alguns indrets. En altres llocs, més arcerats, les formacions calcàries són d'una particular bellesa, cosa que li confereix unes tonalitats cromàtiques pròpies.

LOCALITZACIÓ I ITINERARI

L'avenc es troba a la partida del Collet Roig

(Astalae), a una altura de 420 mts per damunt del nivell del mar, molt prop del mas d'Ascia i del de Fenàs. Les pistes forestals adreçades cap als masos abans esmentats, són les vies d'apropament a la cavitat.

Coordenades:

X: 3° 53' 10" longitud: 262°27'

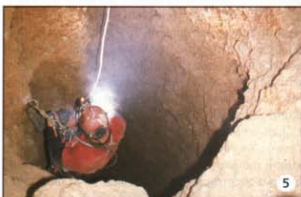
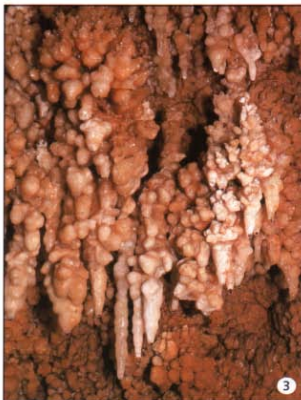
Y: 40° 22' 40" latitud: 4473'497

Z: 420 metres snm. altura: 420 metres snm.

Eixim del poble pel camí de la Bassa Asmet. En arribar a la bassa hem de seguir pel camí alquitrant fins que arribem al Corral del «Guixero», on un cartell ens avisa que estem en una zona de caça protegida (Reserva Nacional de Caça). La pista forestal puja fins al coll de la «Selleta», des d'on es pot veure (si el temps acompanya), totes les «Astalae» amb el pic d'En Canes i l'ermita de St. Josep com a teló de fons. Continuant per la pista arribem a un encreuament de camins (caseta de la «Futroña»). Tots dos fan cap al mas d'Ascia. Si no s'ha anat mai, és millor seguir per la pista de la dreta, fins arribar a un encreuament que es troba cent metres abans d'arribar al mas d'Ascia. Deixant el mas a mà dreta, seguim per la pista de l'esquerra, fins arribar a una basseta amb menjador per a les perdius, situada al bell mig d'un antic tallafocs fàcil de localitzar. Ací deixem els vehicles, i comencem a caminar tallafocs endins en direcció est, fins arribar a una espessa franja de pinets. Els hem de creuar, no sense certa dificultat, degut a la vegetació que s'ha desenvolupat anàrquicament, després de l'incendi que arrasà tot aquest indret als començaments dels anys vuitanta. L'entrada o boca de l'avenc es troba amagada al mig d'una altra concentració de pinets, fet que dificulta la seua localització.

Per accedir a la cavitat, s'ha fet un trípode metàl·lic a fi de facilitar l'accés, i sobretot, l'eixida. L'entrada es desenvolupa al mig d'una bossa de calcària descomposta, que s'enruna amb el més mínim contacte amb l'espeleòleg. El trípode permet que les tasques d'accés i d'eixida es facen a plom, evitant els desprendiments tan perillosos per als companys que són dins l'avenc.

Les primeres davallades s'han aprofitat per netejar els pous de pedres inestables i terra. La pluja caiguda en aquest darrer any que l'avenc ha estat obert, han fet la resta. Les tasques de desobstrucció, dutes a terme a cinc llocs de la cavitat, han d'afavorir la seua exploració així com les tasques topogràfiques i les de fotografia, que tot plegat, ens han d'ajudar a conèixer millor l'avenc.

PEUS DE FOTO - PORTADA, CONTRAPORTADA I PÀGINA ACTUAL

1 i 2. Instal·lació del tripode, a l'entrada de la cavitat. Aquesta instal·lació es fa necessària per tal de no tocar els panys de la cavitat fins el primer anclatge. A partir d'ací l'argila desapareix i augmenta la duresa de la roca.

3. Sala Bonica. Estalactites amb concrecions.

4. Pou paral·lel. Els blocs despresos apareixen sota la llum del flash.

5. Part final del pou paral·lel a menys 50 metres.

6. Pou principal.

7. Pou paral·lel. Les formacions calcàries es desenvolupen aprofitant una cornisa situada a menys 42 metres.

8. Base del pou gran situada a menys 58 metres.

9. Tasques de topografia al pou paral·lel.

10. Part alta del pou principal.

11. Una de les estalagmites més interessants de la cavitat és aquesta preciositat de 64 centímetres de longitud. Es troba al pou paral·lel a 42 metres de fondària. Forma part d'un conjunt de formacions de tres colors diferents, segons el material que porta dissolt l'aigua.

12. Pou paral·lel. El to rogenc d'aquestes concrecions prové de l'òxid de ferro que presenten les argiles. Les més arrezerades romanen blanques.

FITXA TÈCNICA

OBSTACLE	ANCORATGE	PROFUNDITAT	OBSERVACIONS
p-58	2 parabolts + tripode	0 mts	capçalera, tripode per optimitzar l'accés
	1 parabolts	- 5 mts	fraccionament
	1 parabolts	- 10 mts	desviador de cinta
	2 parabolts	- 15 mts	capçalera i començament via pou paral·lel
	1 parabolts	- 23 mts	fraccionament
	1 parabolts	- 38 mts	fraccionament
p-48		- 58 mts	fons primer pou
	1 parabolts + anc. natural	- 57 mts	pont de roca dins de la finestra d'accés
	1 spit	- 60 mts	estreitor fraccionament
	1 spit	- 63 mts	fraccionament
	ancoratge natural	- 74 mts	pont de roca fraccionament
	ancoratge natural	- 90 mts	pont de roca fraccionament
	1 spit	-102 mts	fraccionament
		-106 mts	fons segon pou i fons avenc
p-50 paral·lel	2 parabolts	- 15 mts	capçalera i pèndol a la dreta
	1 parabolts	- 35 mts	fraccionament a l'esquena i a la dreta
	1 spit	- 41 mts	esplai i amb cura, sense trencar les formacions
		- 50 mts	fons pou paral·lel

PLÀNOL DE SITUACIÓ

